

A BÍRÓSÁGOK ELFOGLALÁSA BEFEJEZŐDÖTT

A magyar recept az igazságszolgáltatás kézben tartására

2022. október 26.

ÖSSZEFOGLALÓ

Az igazságszolgáltatás függetlenségének aláásása Magyarországon a Fidesz vezetete politikai többség állandó törekvése azóta, hogy 2010-ben alkotmányos hatalomra került. A független bíróságok – mind az [Alkotmánybíróság](#), mind a [rendes bírósági rendszer](#) – ellehetetlenítésének projektje több mint tíz éve kezdődött, és mára szinte teljesen be is fejeződött. Csúpan egyetlen gyenge, bár független autonóm szerv maradt meg: az Országos Bírói Tanács (OBT). 2018-ig a bíróságok feletti politikai ellenőrzés megszerzésére irányuló kísérletek a bírói testület egészét célozták. Egyéni és szervezeti szinten is egy sor agresszív jogalkotási lépést tettek a bírói függetlenség aláásása érdekében. Az igazságszolgáltatás elleni nyílt támadások közé tartozott az egyes bírák és bírósági vezetők [kényszernyugdíjazása](#), a [Legfelsőbb Bíróság elnökének](#) *ad hominem* jogalkotással történő eltávolítása, valamint a bírósági igazgatás feletti ellenőrzés átvétele azáltal, hogy [a bíróság igazgatási hatásköreit](#) az Országos Bírósági Hivatal (OBH) politikai szempontok alapján kinevezett elnökének kezében összpontosították. A magyar igazságszolgáltatás minden igyekezet ellenére megállta a helyét, a bírák nagy többsége megőrizte függetlenségét. A belső feszültségek [alkotmányos válságba](#) torkolltak, amely során az OBT (hiába) kezdeményezte az OBH elnökének eltávolítását, aki nem volt hajlandó együttműködni a Tanáccsal, és akadályozta azt a bírósági rendszer igazgatásának felügyeletére vonatkozó alkotmányos feladata ellátásában. Az igazságszolgáltatás hatalmi kézben tartására való törekvés 2018-ban fordulóponthoz érkezett, röviddel azután, hogy a Kúria (Magyarország legfelsőbb bírósága) olyan ítéletet hozott, amely a 2018-as parlamenti választásokon harmadszor is győztes Fideszt megfosztotta egy mandátumától. Mint a 2018 után tett jogalkotási lépésekből kiderül, a kormánytöbbség ezen a ponton felismerte, hogy a 3000 független bíróból álló teljes bírói testület bekerítése egyszerűen túl nagy falat. Ahelyett, hogy folytatták volna az igazságszolgáltatás egésze feletti ellenőrzés átvételét célzó törekvést, a bíróságok elfoglalásának projektjét egyetlen, az ítélkezés végső fokát képező, kevesebb mint 100 bíróból álló bírói testületre szűkítették: a Kúriára. Ezen stratégiai döntést követően a magyar kormány gyorsan és sikeresen kidolgozta saját receptjét az igazságszolgáltatás feletti politikai ellenőrzés megszerzésére. A 2018-as parlamenti választások után elindított, a bíróságok elfoglalását célzó projekt 2021-re befejeződött, biztosítva, hogy a 2022-es parlamenti választásokig minden politikailag érzékeny ügy lojális bírósági instancia elé kerüljön. A magyar kormány a rendszer előre nem látható meghibásodásának esetére is felkészült. Minden politikailag releváns esetben extra biztonsági funkciókat épített be, amelyek garantálják a kormányhoz igazodó eredményt. 2022 őszére már csak egy nyitott kérdés maradt: az utolsó független testület, az OBT sorsa.

BEVEZETÉS

Jelen beszámoló röviden ismerteti azokat a **2018 után tett legfontosabb jogalkotási és bírósági igazgatási lépéseket, amelyek célja egy olyan magyarországi csúcsbíróság létrehozása volt, amelyet nagymértékben megnövekedett valószínűséggel jellemez a politikailag érzékeny ügyek kormány számára kedvező elbírálása.** A folyamat fő fázisai és lépései a következők voltak:

- (i) A bíróságok elfoglalását célzó folyamat első szakasza 2018-ban kezdődött, amikor **a kormánypárti politikusok, köztük a miniszterelnök részéről a Kúriával szembeni nyilvános kritika felerősödött** [lásd az alábbi 1.1. bekezdést]. Ebben az első szakaszban a kormány a bíróság feltöltésének stratégiáját alkalmazta a hatáskör kiürítésével, amelynek célja az volt, hogy megfossa a Kúriát az állami hatóságok feletti alapvető hatásköreitől, és **egy különálló közigazgatási bírósági rendszert hozzon létre, amelynek bíráit az igazságügyi miniszter nevezi ki.** Ez az első kísérlet annyira kirívó volt, hogy a

nemzetközi kritika végül arra kényszerítette a kormányt, hogy feladja a tervet, és félretegye a már elfogadott jogszabályt [lásd az alábbi I.2. bekezdést].

- (ii) 2019-ben, a sikertelen kísérlet után a magyar kormány stratégiát váltott, és úgy döntött, hogy a **bíróság feltöltésének stratégiáját alkalmazza a hatáskör bővítésével**. A bíróságok elfoglalásának második szakaszában egy sor rendelkezés **növelte a Kúria súlyát a bírósági rendszeren belül, és a legfontosabb bírói hatásköröket a legfelsőbb bíróságon összpontosította**, ami egyben indokot szolgáltatott arra, hogy növeljék a Kúria bírának számát, valamint jogalapot biztosított a bíróság intenzív feltöltésére [lásd az alábbi II.1. bekezdést].
- (iii) Ezzel párhuzamosan, a **bíróság feltöltését célzó eljárás politikai céljainak biztosítása** érdekében számos jogszabály-módosítást is bevezettek, amelyek lehetővé teszik a **bíróság feltöltését célzó felcserélő technikák** alkalmazását is, amelyek célja a hivatalban lévő bírák leváltása. A 2019-ben elfogadott jogszabály megszüntette a különálló közigazgatási és munkaügyi bíróságokat, és **feljogosította a bírósági vezetőket, hogy újraválásszák azokat a bírákat, akik közigazgatási ügyekben (azaz olyan perekben, amelyekben állami hatóságok vesznek részt) eljárhatnak**. Az új szabályok arra is feljogosították az alkotmánybírákat, hogy kérjék áthelyezésüket a Kúriába, ami **közvetlen belépőt jelent a politikai szempontok alapján kinevezettek számára a bírósági rendszer legfelsőbb szintjére**. Az új Kúria-elnököt ezen új szabályok és egy sor *ad hominem* jogalkotási intézkedés alapján választották meg, amelyeket alig néhány hónappal az **új Kúria-elnök megválasztásának** esedékessége előtt vezettek be [lásd az alábbi II.2. bekezdést].
- (iv) A harmadik fázis a bíróság feltöltését célzó eljárás finomhangolása volt, amelyet látensebb módon, két, az igazságszolgáltatáson belül túlzott hatalommal rendelkező politikai célból kinevezett személy (az OBH elnöke és a Kúria elnöke) által hozott **bírósági igazgatási intézkedésekkel** hajtottak végre, önkényes kirendelések, törvénytelen bírói kinevezések, informális előléptetések és az ügyelosztási rendszer manipulálása révén [lásd az alábbi II.3. bekezdést].
- (v) A fentiekén túlmenően a kormány kellő figyelmet fordított arra, hogy további biztonsági elemeket építsen a rendszerbe a bírósági döntések kimenetelének ellenőrzésére úgy, hogy **lehetőséget teremtett arra, hogy a politikailag érzékeny ügyeket a rendes bírósági rendszerből a már elfoglalt Alkotmánybírósághoz irányítsa**, valamint azzal, hogy kizárólagos hatáskörrel ruházta fel az elfoglalt Kúriát a törvények kötelező értelmezésének meghatározására az egységességi határozatok révén [lásd az alábbi III. bekezdést].

I. SIKERTELEN ELFOGLALÁSI KÍSÉRLET A HATÁSKÖR KIÜRÍTÉSÉVEL

I.1. A kiváltó ok: egy kedvezőtlen Kúria-határozat

2018 áprilisában, a 2018-as parlamenti választások idején a Kúria (mint a választási ügyekben illetékes bíróság) helybenhagyta a Nemzeti Választási Bizottság levélben leadott szavazatok eredményét hitelesítő határozatát, és megállapította, hogy 4360 szavazat érvénytelen volt. Ha a vitatott szavazatokat megszámozták volna, az egy plusz mandátumot eredményezett volna a Fidesznek a Parlamentben, megerősítve a kormánypárt alkotmányos többségét. A Kúria kedvezőtlen döntése heves [nyilvános bírálatokat](#) eredményezett az igazságszolgáltatással szemben a kormányzati szereplők részéről. 2018. május 5-én a miniszterelnök szóvivője [közzétette](#) Orbán Viktor nyilatkozatát: *„Úgy gondolom, hogy a Kúria ezzel a döntésével elvesztett egy mandátumot a választóinktól. A Kúria egyértelműen és súlyosan beavatkozott a választásokba. Az Alkotmánybíróság végzését áttanulmányozva nyilvánvaló, a Kúria intellektuálisan nem nőtt fel a feladatához.”* Az ügyet úgy idézte a [kormánypárti média](#), mint a Kúria döntését, ami *„elvesztett egy parlamenti mandátumot a Fidesztől”*, és személyesen a Kúria elnökét nevezte meg az ítélet felelőseként.

I.2. Az első lövés: a Kúria megkerülésére tett szemérmetlen kísérlet

2018. május 29-én, néhány héttel a miniszterelnök által megfogalmazott nyílt kritika után a kormány benyújtotta a parlamentnek a T/332. számú törvényjavaslatot, amely 2020. január 1-jei hatállyal **egy**

különálló, erősen kormányzati irányítású közigazgatási bírósági rendszer felállítását [javasolta](#). Az elképzelés az volt, hogy kettéválasztják a bírósági rendszert, és létrehoznak egy különálló legfelső közigazgatási bíróságot, amely átveszi a Kúria hatáskörét a közigazgatási ügyekben (azaz az állami hatóságok által hozott határozatokkal kapcsolatos jogvitákban) anélkül, hogy a Kúria felülvizsgálhatná az ilyen határozatokat. Az [új közigazgatási bíróságok](#) kizárólagos hatáskörrel rendelkeztek volna az olyan alapvető jogokkal kapcsolatos ügyek elbírálásában, mint a **választási ügyek, a rendőrségi közigazgatási határozatok, a menedékjog vagy a békés gyülekezési jog gyakorlása, valamint a jelentős gazdasági vonatkozású ügyek, mint az adózással, vámokkal, médiával, közbeszerzéssel, föld- és erdőtulajdonnal kapcsolatos jogviták**. A kormány hivatalos magyarázata szerint az új közigazgatási bírósági rendszer létrehozásának célja az volt, hogy visszaállítsák a különállóan szervezett közigazgatási igazságszolgáltatási rendszer hagyományos magyar modelljét. Valójában ezen törvények elfogadásának idején Magyarország már rendelkezett a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatának egy jól működő rendszerével, amely nem ütközött különösebb problémákba.

A különálló közigazgatási bírósági rendszer felállítása azt eredményezte volna, hogy **a közigazgatási ügyekben eljáró bírák helyébe az igazságügyi miniszter által kinevezett új bírák léptek volna**. Az a hír is elterjedt szakmai körökben, hogy várhatóan Patyi András lesz a tervezett Közigazgatási Felsőbíróság (kormánytöbbség által 9 évre megválasztandó) elnöke. Miközben a T/332. számú törvényjavaslatot tárgyalta a parlament, Patyi András váratlanul lemondott addigi tisztségeiről, majd az egyébként kötelező pályázati eljárás nélkül áthelyezték, és bírói vezetői pozíciót szerzett a Kúriánál. Automatikus kinevezését a Kúria felsőbíróságának vezetőjévé a vonatkozó törvény *ad hominem* módosítása, az úgynevezett [Lex Patyi](#) tette lehetővé, amely a bíróság feltöltését célzó eljárás első lépését testesítette meg.

A bíróság feltöltését célzó eljárás elindítását célzó első kísérletet a hatáskör kiürítésének stratégiája mentén tervezték. Célja az volt, hogy megfossa a Kúriát hatáskörétől, és a hivatalban lévő bírákat az igazságügyi miniszter által kinevezett új bírákkal váltsa fel. Míg a különálló közigazgatási bírósági rendszer létrehozásának okai inkább szimbolikusak voltak, az igazságszolgáltatás függetlenségére gyakorolt káros következményei meglehetősen konkrétak, ahogy azt több nemzetközi érdekelt fél is megerősítette. Ahogy arra a [Velencei Bizottság](#) figyelmeztetett, *„nagyon kiterjedt hatáskörök összpontosulnak néhány érdekelt fél kezében, és e hatáskörök ellensúlyozására nem állnak rendelkezésre hatékony fékek és ellensúlyok”*. Az erős nemzetközi kritika hatására a Parlament 2019 nyarán úgy döntött, hogy elhalasztja az új bírósági rendszert életbe léptető törvények hatályba lépését, majd később, 2019 novemberében a kormány kijelentette, hogy elállt a különálló közigazgatási bíróságok bevezetésének gondolatától.

II. SIKERES ELFOGLALÁSI KÍSÉRLET A HATÁSKÖR BŐVÍTÉSÉVEL

II.1. A második lövés: a Kúria súlyának növelése jogszabályokkal

A valóságban a kormány egyáltalán nem mondott le a bírósági rendszer átvételének gondolatáról. Ugyanezt a célt végül „a hátsó ajtón keresztül”, fordított stratégiával érték el: kiürítés helyett a Kúria hatásköreinek bővítésével, egyszeri jogszabály helyett pedig a 2019 és 2021 között elfogadott törvénymódosítások sorozatával. Azt, hogy **a tervezett közigazgatási felsőbíróság végül a Kúriába „integrálva” valósult meg**, Varga Zs. András, a hivatalban lévő Kúria-elnök több alkalommal [nyilvánosan megerősítette](#) (aki 2020-as megválasztása után bírósági igazgatási intézkedésekkel aktívan hozzájárult a bíróság feltöltését célzó eljáráshoz).

A bíróság feltöltését célzó eljárás jogi keretét 2019 novemberében egy új [Omnibusztörvény](#) elfogadásával teremtették meg, amely ismét komoly nemzetközi [aggályokat](#) vetett fel. Az új Omnibusztörvény átfogó reformot vezetett be az ítélkezés közigazgatási részében, **a közigazgatási bírói hatáskörök túlnyomó részét a Kúria kezében összpontosítva**.

- **2020. április 1-**jei hatállyal megszűntek a közigazgatási és munkaügyi bíróságok (20 darab, megyénként egy-egy). A feloszlott bíróságok hatásköreit nyolc kijelölt regionális bíróság, amelyek elsőfokú bíróságként általános hatáskört kaptak, és a Kúria között osztották el. Ennek eredményeképpen a **Kúria kizárólagos hatáskört kapott** (i) **elsőfokú bíróságként** (különösen bizonyos politikailag érzékeny

ügyekben, beleértve a választásokkal és a gyülekezési szabadsággal kapcsolatos ügyeket); (ii) **másodfokú bíróságként** (általában minden olyan ügyben, amelyben a regionális bíróságok első fokon döntöttek); és (iii) **rendkívüli felülvizsgálati bíróságként** (minden közigazgatási ügyben).

- Ezen túlmenően **2020. július 1-**jei hatállyal a bírósági felülvizsgálat egy további szintjét is beillesztették az ítélkezési rendszerbe. Az új „egységességi panasz eljárás” célja állítólag a jog egységes alkalmazásának biztosítása volt. Ezt a jogorvoslati lehetőséget a Kúria előtt lehet kezdeményezni abban az esetben, ha a jogerős és kötelező erejű bírósági határozat eltér a Kúria által korábban közzétett ítéletektől. Ha panaszt nyújtanak be, és a Kúria a közzétett joggyakorlattól való eltérést állapít meg, a jogerős és kötelező erejű bírósági határozat megsemmisíthető. Ez azt jelenti, hogy **a Kúria egységességi panasztestületének hatáskörébe került azért, hogy negyedik fokon felülbírálja a Kúria összes többi testületének jogerős és kötelező erejű ítéletét**, és az eljárás eredményeként az egységességi határozatokkal kötelező jogértelmezés megállapítására is jogosulttá vált.

A Kúria hatáskörének kiterjesztése jogalapot teremtett a Kúrián üléselő bírák számának növelésére. Következésképpen az OBH elnöke 2020-ban 23%-kal megemelte a Kúria bírói álláshelyeinek számát, 21 új üres álláshelyet teremtve.

Kevesebb mint két évvel később, **2022. március 1-**jei hatállyal ismét módosították a közigazgatási bíráskodás rendszerét, és egy harmadik szintet illesztettek a rendszerbe. Azzal a céllal vezették be az új közigazgatási bírósági szintet (formálisan a már meglévő Fővárosi Ítéltábla egy új közigazgatási kollégiumát hozták létre), hogy a Kúria helyébe **egy általános másodfokú bíróság lépjen a regionális bíróságok által közigazgatási ügyekben hozott elsőfokú ítéletek tekintetében**. Bár a Fővárosi Ítéltábla újonnan létrehozott igazgatási kollégiuma jelentős hatásköröket vett át a Kúriától, ez a hatáskörcsökkenés nem eredményezte a Kúrián ülő bírák számának csökkenését. A Kúria megnövekedett bírói létszáma legitimitásának fenntartása érdekében a törvény **2022. március 1-jétől** (ugyanazon a napon, amikor a Kúria másodfokú hatásköre átkerült a Fővárosi Ítéltábla közigazgatási kollégiumához) háromról ötre emelte a Kúria ítélkező közigazgatási tanácsai tagjainak számát (vagyis a korábban három bíróból álló tanácsok által elbírált ügyekben mostantól öt bíróból álló tanácsok döntenek). Így **legitimálható volt a Kúrián ülő bírák megnövekedett száma, annak ellenére, hogy az általános másodfokú bírósági hatáskör átkerült az újonnan létrehozott bírósághoz.**

II.2. A politikai célok biztosítása

A Kúrián ülő bírák számának növelését legitimáló törvénymódosítások bevezetése után a magyar kormány olyan **új törvényeket is bevezetett, amelyek radikálisan módosították a kinevezési szabályokat**, és biztosították a bíróság feltöltését célzó eljárás politikai céljait. A jogszabály-módosítások egy része lehetővé tette a **bíróság feltöltését célzó felcserélő technikák** alkalmazását, amelynek célja **a hivatalban lévő bírák felváltása** volt.

- Az új szabályok **közvetlen átjárást teremtettek a politikai kinevezettek számára a Kúriába** azzal, hogy a [kormánybarát](#) Alkotmánybíróság (AB) tagjai kérésükre **rendes bírósági bírónak** nevezhetők ki. Ezen új szabályok értelmében az AB korábbi tagjai automatikusan bírákká válnak a Kúrián, és az egyébként kötelező pályázati eljárás nélkül nevezhetők ki a felsőbb bíróság vezetőivé még akkor is, ha nem rendelkeznek a rendes bírósági rendszerben korábban megszerzett bírói tapasztalattal. 2020 nyarán ezen új szabályok alapján **az AB nyolc tagját neveztek ki bírónak**, közülük hatnak nem volt korábbi bírósági tapasztalata.
- 2020 októberében [új Kúria-elnököt választott](#) az Országgyűlés politikai többsége (i) egy sor *ad hominem* törvénymódosítás eredményeként, (ii) releváns bírói előélet nélkül, és (iii) az [OBT kifogásainak](#) teljes figyelmen kívül hagyásával, amely szerint az a tény, hogy [Varga Zs. András](#) megválasztását két közelmúltbeli törvénymódosítás tette lehetővé, *„ellentétes azzal az alkotmányos követelménnyel, amely szerint az igazságszolgáltatás vezetője olyan személy legyen, aki független a többi hatalmi ágtól, és aki egy külső szemlélő számára pártatlannak tűnik”*.
- 2020. április 1-jén, a korábbi közigazgatási és munkaügyi bíróságok feloszlásával egyidejűleg **a feloszlott közigazgatási bíróságokon dolgozó valamennyi bíró a törvény erejénél fogva átkerült a**

rendes bírósági rendszerbe. A jogszabály azonban nem garantálta, hogy a korábban közigazgatási bíróként dolgozó bíró továbbra is ugyanabban az ágazatban dolgozhat. 2020. április 1-jét követően a bírákat **kifejezetten közigazgatási bíróként kell kijelölni**, hogy közigazgatási ügyekben ítélezhessenek. A kirendelések a bírósági elnökök javaslata alapján történnek, de a végső döntést **az OBH elnöke** (a Kúriától eltérő bíróságokon szolgálatot teljesítő bírák tekintetében) **és a Kúria elnöke** (a Kúrián szolgálatot teljesítő bírák tekintetében) **teljes mérlegelési jogkörrel** hozza meg. A közigazgatási bírói megbízást az OBH elnöke (vagy a Kúria elnöke) bármikor megszüntetheti, akár a megbízott bíró akaratára ellenére is, objektív indoklás és indokolási kötelezettség nélkül. Összefoglalva, az új jogszabály **feljogosította az igazságügyi vezetőket, hogy kiválogassák és újraválogassák azokat a bírákat, akik olyan ügyekkel foglalkozhatnak, amelyekben állami hatóságok érintettek.**

- 2020. április 1-jével megszűnt az **a védzáradék, amely** a bíróságokon belüli ügyelosztási rendszerek időbeli hatályaként **egyéves határozott időtartamot írt elő**. Ez azt jelenti, hogy a bírósági elnökök rendszer módosítási joga időben korlátlanra vált, és a módosításokat átlátható és objektíven igazolható indoklás nélkül is végre lehet hajtani, ami azt is **lehetővé teszi, hogy a bírósági elnökök (beleértve a Kúria elnökét is) indoklás nélkül átrendezzék az ülésező bírói tanácsokat.**

II.3 Finomhangolás önkényes bírósági igazgatással

A bíróság feltöltését célzó eljárás nagy részét a 2019 és 2021 között rendkívül gyors ütemben, a hazai jogszabályok és a jogállamiság nemzetközi normái által előírt [nyilvános konzultáció nélkül](#) elfogadott törvénymódosítások sorozatával hajtották végre. Miután a jogszabályi keretet megteremtették, a bíróságok elfoglalását a bírósági vezetők, főként az OBH elnöke és a Kúria elnöke bírósági igazgatási intézkedésekkel véglegesítették, különösen a Kúrián belüli bírói pozíciókba történő önkényes kirendelések és elfogult kinevezések révén.

- Az önkényes bírósági igazgatási döntések eredményeként az elmúlt években a Kúrián megüresedett álláshelyek nagy részét nem rendes pályázati eljárás keretében töltötték be, hanem **az alacsonyabb szintű bíróságok bíráinak ideiglenesen a Kúriára történő kirendelésével**. Az [elmúlt év kirendelési gyakorlatának elemzése](#) feltárta, hogy a kirendelési szabályok önkényes alkalmazása lehetővé tette a Kúria elnökének, hogy álcázott próbaidőt hozzon létre, és aktívan **felhasználta azt a Kúriába előléptetni kívánt bírák tesztelésére**. A példák azt mutatják, hogy a Kúriába kinevezett bírák túlnyomó többsége a kinevezését megelőzően a Kúriához volt kirendelve.
- 2022 júliusában az OBT feltárta, hogy **a Kúria elnöke 2021-ben jogellenesen nevezett ki több bírót az ítéltáblára**. Az OBT tagjai megállapították, hogy a Kúria elnöke önkényesen kijátszotta az OBT bírói kinevezésekkel kapcsolatos egyetértési jogát, és hogy a kinevezések nem voltak átláthatóak és előreláthatóak, valamint nem rendelkeztek objektív kritériumokkal. A kifogásolt pályázati eljárás keretében Hajas Barnabás, egy korábbi bírói gyakorlattal nem rendelkező volt államtitkár is bíró lehetett a Kúrián.
- 2019 óta a Kúrián a bírói vezetői tisztségek számát az OBH elnöke növelte, lehetővé téve új vezetők kinevezését. A Kúrián az alelnökök számát 1-ről 3-ra, a kollégiumvezető-helyettesek számát 2-ről 4-re, a tanácsvezetők számát 31-ről 36-ra emelték, összesen **9 új bírói vezetői pozíciót hozva létre a Kúrián**.

Varga Zs. András Kúria-elnökké választása óta jelentősen megváltozott a Kúria összetétele. Kevesebb mint két év alatt az új Kúria-elnök összesen 18 bírói tisztséget és legalább 10 vezetői tisztséget (köztük az alelnök, a titkár, a titkárhelyettes, 3 kollégiumvezető és 4 kollégiumvezető-helyettes tisztségét) osztott szét a Kúrián. 2022. október végén **összesen 94 bíró teljesít szolgálatot a Kúrián**, amelyből legalább (i) **2 bírót - a Kúria elnökét és a Kúria alelnökét - ad hominem jogalkotással, rendes pályázati eljárás nélkül neveztek ki;** (ii) **1 bírót a pályázati eljárás megkerülésével, az OBH elnökének mérlegelésével helyeztek át a Kúriára;** (iii) **5 bírót a törvények megsértésével, az OBT egyetértési jogának megkerülésével neveztek ki;** és (iv) **10 bírót a Kúriánál kirendelt bíróként való kipróbálást követően neveztek ki, amelyből legalább 3 bíró közvetlenül hasznát húzta a kirendelésből a pályázati eljárás során.**

III. EXTRA BIZTONSÁGI FUNKCIÓK A LOJÁLIS BÍRÁSKODÁS BIZTOSÍTÁSÁRA

A 2019 és 2021 között elfogadott radikális törvénymódosítások alapján végrehajtott, a bíróság feltöltését célzó intenzív eljárás mellett a magyar kormány további elemeket épített be az ítélkezési folyamatba annak érdekében, hogy a politikailag érzékeny ügyeket a kormány számára kedvező módon bírálják el.

- 2019 decembere óta a jogszabály lehetővé teszi az állami hatóságok számára, hogy [a politikailag érzékeny ügyeket kivezessék a rendes bírósági rendszerből](#) azáltal, hogy jogosultak alkotmányjogi panaszt benyújtani az AB-hoz, ha véleményük szerint alapvető jogaik sérültek, vagy ha hatáskörüket alkotmányellenesen korlátozták a rendes bírósági rendszerben hozott jogerős és kötelező erejű határozatban.
- A jogszabály 2020 júniusától feljogosítja a Kúria **egységes jogorvoslati panasztételi testületét, hogy felülvizsgálja a Kúria más testületeinek határozatait, és a kötelező jogértelmezést megállapító egységes jogorvoslati határozatokat hozzon.** A Magyar Közlönyben való közzétételét követően az egységességi határozatok alkalmazása valamennyi rendes bíróság számára kötelező. Míg az **egységességi határozatok igen hatékony eszközt jelentenek az ítélkezés tartalmának ellenőrzésére a rendes bírósági rendszer egészén belül**, az eljárásra vonatkozó szabályok nem nyújtanak elegendő garanciát az egységességi tanácsok összetételére vonatkozóan. A jogszabály központi szerepet biztosít a Kúria elnökének az eljárásban, felruházva őt azzal a joggal, hogy a testület vezetője legyen, valamint azzal a hatalommal, hogy kinevezze azokat a bírákat, akik a testület tagjai lehetnek, és meghatározza a testület összetételét. Ezen kiváltságos szerepe révén a Kúria elnöke erős informális hatalommal rendelkezik az egyedi ügyek elbírálásában és a kötelező jogértelmezés alakításában. Ezzel a hatáskörrel **akár a Kúria bármely testületének végleges és kötelező erejű döntését is felül lehet bírálni.** Ahogy a [Velencei Bizottság](#) állította, a Kúria elnöke „*olyan központi szerepet játszik, amely döntő módon befolyásolhatja az egységes panasztételi kamarát és következésképpen a teljes joggyakorlatot egy adott kérdésben. Tekintettel a Bizottság azon aggályaira, hogy a rendszer nem rendelkezik megfelelő garanciákkal az elnök kinevezésével és felmentésével kapcsolatban, a Bizottság úgy véli, hogy fennáll a politizálás veszélye.*”

IV. AZ ORSZÁGOS BÍRÓI TANÁCS, MINT A PROJEKT ELVARRATLAN SZÁLA

A bíróság elfoglalásának folyamata 2022-re szinte teljesen befejeződött. Csak egy kérdés maradt nyitva: az igazságügyi öngazgatási szerv, az Országos Bírói Tanács státusza. **Az OBT 15 tagból áll:** 14 bíró, akiket társaik és a Kúria elnöke választ. Mint az Alaptörvény által „a bíróságok központi igazgatásának felügyeletével” megbízott alkotmányos szerv, **az OBT többször jelezte, hogy a bevezetett jogszabályok vagy az igazságszolgáltatás igazgatási vezetői által hozott intézkedések aláássák a bírák függetlenségét.** A bíróság feltöltését célzó intenzív eljárás során az OBT többek között (i) nyilvánosan ellenezte a Kúria új elnökének megválasztását (aki később *ex-officio* tagja lett a tanácsnak); (ii) többször aggodalmát fejezte ki a bírák kirendelési rendszerével kapcsolatban, azt állítva, hogy a kirendelések gyakorlata sérti az érdek alapján történő kinevezés elvét; (iii) felhívta a figyelmet a Kúria elnökének és az OBH elnökének jogellenes kinevezési gyakorlatára; és (iv) többször kérte a jogszabályok konkrét módosítását az igazságszolgáltatás függetlenségének helyreállítása érdekében.

Bár a jogszabály súlyos hiányosságokat tartalmaz, amelyek megakadályozzák az OBT-t abban, hogy betöltse alkotmányos szerepét, az OBT által nyilvánosan megfogalmazott aggályok felhívták a figyelmet a folyamatban lévő, a bíróság feltöltését célzó eljárásra, és kétségeket ébresztettek az eljárás legitimitásával kapcsolatban. Az OBT jelenlegi tagjainak határozott elkötelezettsége a tanács alkotmányos megbízatásának teljesítése és a bírói függetlenséget aláásó lépések tudatosítása iránt további jogalkotási lépéseket vonhat maga után, amelyek az igazságszolgáltatás függetlenségének biztosítására hivatott utolsó független testület végét jelentenék.
